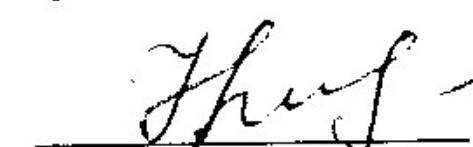

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності
Кафедра шкільної педагогіки, психології та окремих методик**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова вченої ради факультету
педагогіки та фінансово-
економічної діяльності

 Наталія МИСЛИЦЬКА
23 січня 2025 протокол №5

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ З
ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ І СПОРТУ**

Для студентів спеціальності 014 Середня освіта (за предметною
спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура))
освітнього ступеня «Бакалавр»

Вінниця 2025

Програма комплексного державного екзамену з Педагогіки та психології фізичного виховання і спорту факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (Протокол №5 від 23 січня 2025 р.)

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик (Протокол «15» січня 2025, протокол № 6)

Рецензенти:

Лідія ДРОВОЗЮК, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик.

Олена МАЙДАНИК, кандидат педагогічних наук, декан факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності.

Укладачі:

Олександра ШЕВЧУК, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик.

Олеся КАЗЬМІРИШЕНА-ФАЙДЕНКО, спеціаліст вищої категорії, старший викладач кафедри шкільної педагогіки, психології та окремих методик

Програма комплексного державного екзамену з Педагогіки та психології фізичного виховання і спорту спеціальності 014 Середня освіта (за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура)) факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності. Вінниця, КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025. 27 с.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма державного екзамену «Педагогіка і психологія фізичного виховання і спорту» розроблена для підсумкової атестації здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура)) відповідно до вимог:

- Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»;
- Положення про організацію освітнього процесу у КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»;

Метою державного екзамену за напрямком підготовки є:

- встановлення відповідності засвоєних здобувачами знань, умінь, навичок, набутих загальних та фахових компетентностей вимогам стандарту вищої освіти, відповідним компонентам освітньо-професійної програми.

Програма державного екзамену «Педагогіка та психологія фізичного виховання і спорту» складена відповідно до вимог освітньо-професійної програми, програм навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія фізичного виховання і спорту», які вивчалися здобувачами на 1-2 курсах.

Мета вивчення дисципліни «Педагогіка» – полягає у формуванні фахової компетентності майбутніх вчителів – оволодіння студентами провідними концептуальними теоріями, законами та закономірностями, усвідомлення ними основних властивостей педагогічної діяльності; всебічний аналіз діяльності вчителя, який допомагає побудувати образ власної професійної діяльності; опанування змістом, принципами, методами, формами, засобами реалізації навчання та виховання дітей згідно вимог сучасного суспільного розвитку, досягнень науки, передового педагогічного досвіду; готувати до діагностики, проектування навчально-виховного процесу на засадах особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів.

Метою вивчення дисципліни «Психологія фізичного виховання і спорту»

є: вивчення здобувачами вищої освіти закономірностей прояву, розвитку та формування психіки у специфічних умовах фізичного виховання; навчити здобувачів освіти застосовувати набуті теоретичні знання на практиці; адаптувати психологічні знання конкретно до діяльності учителя фізичної культури, тренера; забезпечити цілісність підготовки майбутніх учителів, сприяти оволодінню психологічними особливостями фізкультурної та спортивної діяльності учня, учителя, тренера.

Програма державного екзамену «Педагогіка та психологія фізичного виховання і спорту» відповідає потребі формування у випускників наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові

цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

ЗК11. Здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язберезувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Результати навчання

РН1. *Відтворює* основні концепції та принципи педагогіки і психології; *враховує* в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН3. *Називає і аналізує* методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; *класифікує* форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН4. *Здійснює* добір і *застосовує* сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично *оцінює* результати їх навчання та ефективність уроку.

РН5. *Вибирає* відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; *аналізує* динаміку особистісного розвитку учнів, *визначає* ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН6. *Називає і пояснює* принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу,

способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН9. *Застосовує* сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН10. *Демонструє* володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН12. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, здійснює об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН13. *Демонструє* знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН1. *Знає* та *вміє* застосовувати на практиці основні положення фізіології, біомеханіки, морфології, психології, біохімії для розвитку фізичних (рухових) якостей, формування рухових умінь і навичок осіб, які належать до різних вікових груп, *володіє* засобами інтегрального гармонійного (розумового, духовного і фізичного) розвитку людини.

ПРН2. *Знає* як застосовувати на практиці основні вчення в галузі фізичної культури. *Володіє* актуальними технологіями формування грамотності у фізичній культурі, інтегрального гармонійного розвитку людини, технологіями контролю і корекції функціонального та психофізіологічного стану, засобами і методами управління станом людини.

ПРН4. *Знає* вимоги до оформлення документації та основні закономірності побудови документів для здійснення навчального процесу в галузі фізичного виховання та спорту.

ПРН5. *Знає* закономірності розвитку фізичних (рухових) якостей в різних видах рухової активності; біологічні, соціальні, психологічні та інші чинники

збереження здоров'я, біологічні, соціальні, психологічні, духовні фактори, що обумовлюють значущість професії фахівця з фізичного виховання та спорту.

ПРН6. *Знає* основні положення методичної та організаційної роботи для проведення навчальної роботи в галузі фізичної культури в дошкільних, загальноосвітніх установах, закладах середньої та професійної освіти, позакласної спортивно-масової, організаційної та навчально-методичної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.

ПРН7. *Володіє* педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і *вміє* самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку людини.

ПРН10. *Вміє* самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ТЕСТОВОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ

МОДУЛЬ 1 ПЕДАГОГІКА

Тема 1. Предмет педагогіки. Її виникнення та становлення

Виникнення і розвиток педагогіки як науки. Її предмет і завдання. Етапи становлення педагогіки. Походження виховання. Виникнення перших шкіл. Давні системи виховання. Роль педагогів-класиків. Розвиток педагогіки та освіти в епоху українського національного відродження (братські школи, козацька педагогіка тощо).

Тема 2. Основні педагогічні поняття. Педагогіка та інші науки

Основні педагогічні поняття: виховання, навчання, освіта, самоосвіта, самовиховання. Система педагогічних наук. Поняття про педагогіку народознавства, народну педагогіку, її складові. Педагогіка та інші науки.

Тема 3. Методи науково-педагогічних досліджень

Поняття про метод, прийом, метод науково-педагогічного дослідження (МНПД). Класифікація МНПД, їх характеристика: методи роботи з літературними джерелами, емпіричні, математичні та статистичні методи. Роль МНПД у роботі вчителя.

Використання МНПД в педагогічній діяльності.

Тема 4. Вікові та індивідуальні особливості розвитку і формування школярів та їх врахування педагогами

Вікові етапи в розвитку особистості, характеристика індивідуальних особливостей учнів; діагностика рівнів розвитку особистості.

Характеристика індивідуальних і вікових особливостей молодших школярів. Вікові та індивідуальні особливості підлітків-школярів. Характеристика індивідуальних і вікових особливостей старшого школяра. Особливості виховання учнів різного віку в школі. Проблеми акселерації та соціальної зрілості особистості, їх врахування в процесі виховання.

Тема 5. Предмет і основні поняття дидактики. Суть процесу навчання. Етапи засвоєння знань

Поняття дидактики. Виникнення і розвиток дидактики. Завдання та основні категорії дидактики: освіта, навчання, процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання. Загальна теорія навчання і методики викладання окремих предметів, їх взаємозв'язок. Проблеми оновлення освіти і навчання у сучасних закладах загальної середньої освіти школі.

Сутність процесу навчання. Структура діяльності вчителя. Процес учіння та його основні компоненти. Функції навчання (освітня, розвивальна, виховуюча, мотиваційна, пізнавальна), їх взаємозв'язок, результативність. Протиріччя як рушійні сили процесу навчання. Мотиви учіння, їх види, діалектика. Етапи та рівні засвоєння знань. Роль учителя. Традиції навчання у школах України та закордоном.

Тема 6. Закономірності, принципи і правила навчання.

Закони та закономірності процесу навчання: принципи педагогічної діяльності як прояв дії об'єктивних законів і закономірностей дидактичного процесу; характеристика принципів навчання, шляхи їхньої реалізації в навчальному процесі, вимоги до них. Принципи й правила навчання, їх взаємодія в педагогічному процесі. Принцип гуманізації навчального процесу в сучасній школі. Принципи і правила навчання як умови самосвідомості й самопізнання учнями сучасного світу, орієнтації в ньому й реалізації власного «Я».

Тема 7. Зміст освіти в сучасній школі

Особистісно-орієнтовна освіта як фактор соціалізації особистості школяра. Поняття «зміст освіти»; тенденції персоналізації освіти, гармонізації знань і якостей особистості; посилення ціннісно-сміслового аспекту його змісту; гуманізація та гуманітаризація освіти; наукові основи визначення

змісту освіти. Компоненти змісту освіти: базовий і елективний; критерії відбору змісту освіти, вимоги до відбору змісту освіти в школі. Державні нормативні документи, які відображають зміст освіти в школі. Характеристика навчальних планів і програм для шкіл різного типу. Проблема диференціації й профілізації навчання та тенденції до забезпечення єдиних освітніх стандартів. Обов'язкові та факультативні навчальні дисципліни, включення до навчальних планів нових навчальних предметів.

Поняття «державного стандарту загальної середньої освіти». Зміст Закону України «Про загальну середню освіту». Базовий навчальний план середньої школи. Освітні стандарти галузей знань. Державні вимоги до рівня засвоєння змісту середньої освіти за ступенями навчання. Обов'язки загальноосвітнього навчального закладу.

Тема 8. Методи і засоби навчання в школі.

Поняття: метод і прийом навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності школярів. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Характеристика методів контролю й самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності. Шляхи посилення освітніх, виховних, розвиваючих функцій методів навчання.

Вибір методів навчання. Методичний арсенал учителя. Методики учителя як узагальнена характеристика його індивідуального стилю викладання.

Засоби навчання. Класифікація й характеристика засобів навчання. Комп'ютер як засіб навчання. Поняття та функції дидактичних засобів. Класифікація дидактичних засобів. Візуальні засоби навчання. Аудіальні засоби навчання. Аудіовізуальні засоби навчання. Дидактичні засоби в боротьбі із невдачами в навчальній роботі. Вимоги до сучасного шкільного підручника. Методика використання дидактичних засобів на уроках.

Тема 9. Форми організації навчального процесу в школі

Поняття про форми організації навчання. Розмаїття форм навчання. Індивідуальні, фронтальні, групові, колективні форми організації навчання. Поняття «система навчання». Характеристика класноурочної й кредитно-модульної систем навчання. Системи індивідуального, індивідуалізованого, взаємного, масового навчання і їхній розвиток у дидактиці. Можливість реалізації систем навчання в сучасній школі. Тенденція розвитку й удосконалення форм навчання.

Урок як основна форма організації навчального процесу. Тракткування поняття «урок», його зміст. Вимоги до сучасного уроку. Типологія й структура уроків. Шляхи підвищення освітньої, виховної й розвиваючої функцій уроку. Нестандартні форми організації уроку. Характеристика форм організації навчання: лабораторне заняття, практикум, семінар, факультатив, домашня робота та ін. Зв'язок уроку з іншими формами навчання. Підготовка вчителя до різних форм організації навчання. Аналіз і самооцінка результативності форм навчання.

Тема 10. Активні форми організації навчання; Самостійна робота учнів

Поняття «активні форми організації навчального процесу». Різновиди активних форм організації навчального процесу: ділова гра, комунікативний тренінг, диспут, бесіда за «круглим столом», олімпіада, конкурс, виставка учнівської технічної та художньої творчості.

Різниця між активними та традиційними формами навчання. Контроль результатів навчання з використанням активних форм навчання.

Поняття «самостійна робота». Види самостійної роботи учнів. Шляхи удосконалення домашньої навчальної роботи школярів. Основні форми самостійної роботи учнів. Розробка плану факультативу «Як самостійно вчитись».

Тема 11. Діагностика й оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Сутність поняття «діагностика». Контроль, перевірка, оцінювання як складові дидактичного діагностування. Мета, завдання дидактичного діагностування. Контроль успішності учнів. Принципи діагностування та контролювання успішності учнів. Складові контролю. Функції, види контролю й оцінки навчальних досягнень. Методи контролю. Рейтингова система контролю й оцінки знань; модульний контроль і критерії оцінки знань учнів.

Діагностика мотивації навчання. Тестування навчальних досягнень. Параметри вивчення результативності навчального процесу.

Прогнозування результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Сутність «перевірки» знань учнів. Мета та завдання перевірки знань учнів. Оцінювання, як процес і оцінка, як результат перевірки якості знань учнів. Оцінювання в школі. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Рівні навчальних досягнень учнів та їх характеристика. Тематичне та підсумкове оцінювання, як обов'язкові види оцінювання. Різні види тематичної атестації. Семестрова атестація.

Тема 12. Мета і завдання виховання

Поняття про мету та завдання виховання. Проблема мети виховання у педагогіці. Загальна та національна мета виховання. Мета виховання в умовах ринкових відносин. Складові частини виховання, їхні суть, зміст, завдання. Педагоги, народна педагогіка про досконалу людину, про мету виховання.

Тема 13. Сутність, закономірності та принципи процесу виховання

Педагогічні закономірності виховання, що відображають наукову картину виховного процесу: формування активності дитини; дотримання пропорційного співвідношення зусиль вихованця і педагога в спільній діяльності; внутрішнє ставлення дитини до об'єктів діяльності; створення

ситуації успіху; прихований «характер» виховних впливів; реалізація актуальних потреб учнів як зміст виховної діяльності; цілісність виховних впливів на особистість у процесі виховання.

Принципи виховання. Співвідношення закономірностей і принципів виховання. Специфіка принципів виховання. Характеристика основних принципів виховання; суспільна спрямованість виховання; зв'язок виховання з життям, виховання в праці, орієнтація на потреби вихованців; виховання в колективі, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою й самостійністю учнів, сприйняття дитини як цінності, опора на позитивне, гуманізація виховання, особистісний підхід, єдність виховних впливів і ін. Єдність і взаємозв'язок принципів виховання в педагогічному процесі.

Тема 14. Зміст процесу виховання

Поняття «зміст виховання». Основні напрямки в реформуванні змісту національного виховання. Системний підхід у структуруванні змісту національного виховання. Моральне виховання – найважливіше завдання школи й основа змісту виховання. Поняття «розумове виховання учнів» та «розумова культура», їх специфіка і взаємодія. Естетичне виховання – невід'ємна частина змісту виховання в сучасній школі.

Поняття «громадянське виховання», його мета, сутність. Структура громадянськості: почуття власної гідності, розвиненість історичної пам'яті, патріотичних почуттів, національної самосвідомості, дисциплінованість, відповідальне ставлення до своїх обов'язків.

Тема 15. Загальні методи, засоби і форми процесу виховання.

Система загальних методів виховання, їх класифікація. Різні підходи до класифікації методів виховання.

Методи формування свідомості особистості: бесіда, лекція, диспут, метод прикладу. Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки. Методи вправ, привчання. Педагогічна вимога, її види.

Суспільна думка як форма колективної вимоги. Метод доручень. Створення виховних ситуацій.

Методи стимулювання поведінки і діяльності. Методи схвалення (заохочення) і осуду (покарання). Змагання - метод спрямування природної потреби школярів у суперництві та пріоритетності, засвоєнні досвіду суспільної поведінки. Основні вимоги до його використання. Методи контролю, самоконтролю та самооцінки у вихованні.

Поняття про засоби виховання. Різноманіття засобів виховання. Оптимальний вибір методів і засобів виховання у практиці роботи вчителя

Тема 16. Формування розумової культури учнів. Формування основ наукового світогляду учнів

Поняття «розумове виховання учнів» та «розумова культура», їх специфіка і взаємодія. Мета і сутність, завдання і зміст, основні напрямки розумового виховання учнів у шкільній практиці. Показники та рівні сформованості розумової культури школяра.

Поняття про світогляд як узагальнену систему поглядів і переконань на світ і своє місце в ньому. Основні види світогляду. Функції світогляду. Сутність світогляду і його внутрішня структура. Погляди й переконання як структурні компоненти світогляду. Характеристика структурних компонентів його змісту. Дидактичні й виховні умови трансформації знань у погляди, переконання, ідеали особистості.

Світогляд особистості – основа соціальної орієнтації, особистісної позиції, типу суспільної поведінки і стилю діяльності. Основні шляхи, засоби і методи формування наукового світогляду учнів. Врахування вікових особливостей учнів у процесі формування наукового світогляду учнів. Релігійний світогляд. Соціальні і психологічні причини його поширення, вплив релігії на молодь. Взаємини школи і церкви. Позиціонування батьків та навчального закладу в питаннях релігії.

Тема 17. Формування основ моральної культури особистості

Моральне виховання – найважливіше завдання школи й основа змісту виховання. Етика як методологічна основа теорії і практики морального виховання. Моральні цінності як основа формування моральності.

Сутність моральної культури особистості: моральні судження, моральні потреби, моральні звички і вчинки, здатність до морального вибору. Спілкування і самопізнання як засіб розвитку моральної культури.

Органічний зв'язок моральності особистості з її моральними почуттями, совістю, самооцінкою поведінки.

Виховання політичної і моральної культури. Причини правопорушень серед школярів. Зв'язок критеріїв правової і політичної вихованості з моральними.

Тема 18. Формування основ екологічної, естетичної, фізичної та трудової культури учнів

Поняття «екологічне виховання учнів» та «екологічна культура», їх специфіка і взаємодія. Мета і сутність, завдання і зміст, основні напрямки екологічного виховання учнів у шкільній практиці. Показники та рівні сформованості екологічної культури школяра.

Естетичне виховання – невід'ємна частина змісту виховання в сучасній школі. Поняття «естетичне виховання учнів» та «естетична культура», їх специфіка і взаємодія. Мета і сутність, завдання і зміст, основні напрямки естетичного виховання учнів у шкільній практиці. Показники та рівні сформованості естетичної культури школяра.

Фізична культура як мета фізичного виховання учнів. Його завдання, сутність, структура, зміст і форми реалізації.

Трудове виховання і професійна орієнтація як компонент структури змісту виховання. Мета, завдання, сутність трудового виховання і профорієнтації.

Тема 19. Робота з колективом учнів

Роль колективу у формуванні особистості. Виховання особистості в колективі – провідна ідея системи виховання. Колектив, його ознаки та структура. Поняття «виховний колектив». Ознаки колективу. Динаміка й етапи розвитку колективу. Структура виховного колективу в школі. Загальношкільний і первинний колектив, їх взаємозв'язок. Шляхи формування колективу. Колективна діяльність, самоврядування, здорова громадська думка, традиції, перспективи, принцип паралельної педагогічної й індивідуальної дії. Педагогічне керівництво процесом формування колективу. Особливості керівництва різновіковими колективами.

Тема 20. Вчитель – класний керівник

Професійно – педагогічні вимоги до особистості класного керівника. Його функції і обов'язки. Організаційно – педагогічна робота класного керівника. Планування й облік роботи класного керівника. Прогностична функція планування роботи класного керівника з учнівським колективом. Функції, напрями і форми роботи класного керівника.

Напрями та форми роботи класного керівника. Взаємодія класного керівника з учнями, характер відносин у системі «класний керівник – клас – учень», «класний керівник – актив класу». Виявлення ефективності виховання.

Основні документи, які обґрунтовують нову методологію спеціальної освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку. Тлумачення терміну «діти з особливими освітніми потребами». Напрями реалізації основних положень Концепції ООН про права дитини в Україні. Сутність інклюзивної освіти. Основні характеристики інклюзивної освіти. Особливості корекційної роботи вчителя в умовах інклюзивної освіти.

Тема 21. Сутність та принципи організації превентивної педагогічної діяльності. Превентивна діяльність педагогічного колективу з попередження шкільного булінгу.

Сутність превентивної діяльності. Превентивна педагогічна діяльність як засіб соціалізації особистості школяра. Сутність і специфічні особливості превентивних дій педагога в навчально-виховному процесі. Етапи і принципи організації превентивного педагогічного процесу. Нові підходи до організації превентивної педагогічної діяльності з попередження асоціальної поведінки школярів.

Поняття «булінг», його зміст. Ознаки шкільного булінгу, його основні форми. Психологічні особливості ініціаторів і жертв булінгу. Гендерний аспект булінгу та його врахування. Превентивні заходи з попередження шкільного булінгу.

Тема 22. Виховання дітей у сім'ї

Сім'я – виховне середовище дитини. Вплив способу життя батьків на процес і результат виховання особистості. Види і типи сімей та особливості їх впливу на дитину. Помилки сімейного виховання і шляхи їх попередження.

Конвенція «Про права дитини» як законодавча і моральна основа взаємин дорослих та дітей. Тенденції сімейного виховання в сучасному суспільстві. Національні традиції. Форми, методи взаємодії школи з родиною Педагогічна освіта батьків. Вимоги до проведення батьківських зборів. Зміст роботи класного керівника з батьками.

Тема 23. Самовиховання учнів

Стимулювання учнів до роботи з удосконалення власної особистості як завдання виховання. Основні фактори, що спонукають особистість до самовиховання. Методи самовиховання. Методи і прийоми самопізнання. Технологія розробки програми самовиховання. Методи і прийоми роботи над собою: самоспостереження, самозобов'язання, самоконтроль,

саморегулювання, самопереконавання, самонавіювання, самостимулювання, самосхвалення, самоосуд, самооцінка. Педагогічне керівництво самовихованням учнів. Концепції виховання й самовиховання.

Тема 24. Історія розвитку школи і педагогіки України

Система виховання східних слов'ян. Перші зразки пед. літератури. Братські школи в Україні у XIV-XVII ст. Києво-Могилянська академія, її діячі. Освіта та розвиток педагогіки та педагогічної думки у XVIII, XIX-XX ст. Аналіз розвитку сучасної школи і педагогіки України

Тема 25. Концепція розвитку української національної освіти

Відродження національної системи освіти та виховання в період розбудови незалежної України. Пріоритети освіти та виховання у XXI ст. Проблеми розвитку української національної освіти на сучасному етапі

Тема 26. З історії розвитку педагогіки за межами України

Антична педагогіка. Особливості педагогічної думки в епоху середньовіччя. Школа і педагогічна думка епохи Відродження. Становлення і розвиток класичної європейської педагогіки. Напрями розвитку зарубіжної педагогіки кінця XIX-XX ст. Розвиток педагогіки на сучасному етапі

Тема 27. Новаторська теорія: «Педагогіка співробітництва»

Проблеми реформування шкільної освіти починаючи з 80-х рр. XX ст. і до сьогодення. Основні варіанти навчання та виховання учнів у співпраці. Досвід педагогів-новаторів. Педагогіка співробітництва в дії

Змістовий модуль 2 ПСИХОЛОГІЯ СПОРТУ

Тема 28. Вступ до психології фізичного виховання та спорту

Виникнення психології фізичного виховання і спорту. Предмет вивчення психології фізичного виховання і спорту. Завдання психології фізичного виховання і спорту. Зв'язок психології фізичного виховання і спорту з іншими

науками та галузями психології. Методи дослідження в психології фізичного виховання і спорту.

Тема 29. Психологія школяра як суб'єкта у навчальній діяльності з фізичного виховання

Мотиваційна сфера та самосвідомість школяра на уроках фізичного виховання. Емоційна та волюва сфера школяра на уроках фізичного виховання. Типові особливості особистості школяра на уроках фізичного виховання. Методи психолого-педагогічного вивчення особистості школяра на уроках фізичного виховання.

Дослідження мотиваційної сфери, самооцінки та типологічних особливостей школярів.

Тема 30. Психологічні основи навчання на уроках фізичного виховання

Особливості увага школярів на уроках фізичного виховання. Особливості відчуттів та сприймання школярів на уроках фізичного виховання. Особливості розумової діяльності школяра на уроках фізичного виховання. Особливості прояву пам'яті школярів на уроках фізичного виховання. Особливості прояву уяви школярів на уроках фізичного виховання.

Діагностика психологічних особливостей особистісної сфери школярів та врахування отриманих результатів на уроках фізичного виховання.

Тема 31. Активізація діяльності учнів на уроках фізичного виховання

Психологічні умови підвищення активності учнів на уроках фізичного виховання. Способи підвищення активності учнів на уроках фізичного виховання.

Тренінг самопізнання та саморозвитку.

Тема 32. Психологічні особливості діяльності вчителя фізичної культури

Педагогічна спрямованість вчителя фізичної культури. Компоненти професійної майстерності вчителя фізичної культури. (Здібності, знання та вміння). Критерії ефективності діяльності вчителя фізичної культури. Авторитет у професійній діяльності вчителя фізичної культури. Психологічні особливості діяльності вчителя фізичного виховання. Стилi діяльності та керівництва вчителя фізичної культури. Психологічні особливості діяльності вчителя фізичного виховання. Професійно-важливі якості вчителя фізичного виховання.

Діагностика професійно-важливих якостей вчителя фізичного виховання.

Психологічні аспекти адаптації молодого вчителя фізичного виховання до професійної діяльності.

Тема 33. Психологічні особливості педагогічного спілкування як засобу навчання і виховання учнів

Загальна психологічна характеристика педагогічного спілкування вчителя з учнями на уроках фізичного виховання. Встановлення взаєморозуміння між вчителем та учнями на уроках фізичного виховання.

Психологія конфліктів між вчителем та учнями на уроках фізичного виховання. Причини конфліктних ситуацій у діяльності вчителя фізичного виховання, шляхи їх уникнення та подолання.

Діагностика особливостей комунікативної сфери школярів у колективі.

Тренінг формування комунікативної компетентності та подолання конфліктів у педагогічній діяльності

Тема 34. Психологічні особливості виховання учнів у процесі занять фізичною культурою.

Формування колективу і виховання в ньому учнів на заняттях фізичною культурою. Розвиток самостійності і формування активної життєвої позиції учнів у процесі занять з фізичного виховання. Виховання в учнів прагнення до самовдосконалення у процесі занять фізичною культурою.

Тема 35. Професійно-педагогічна культура та імідж фахівця в галузі фізичної культури.

Поняття професійно-педагогічного іміджу фахівця в галузі фізичного виховання. Професійно-педагогічна культура фахівця фізичного виховання.

Психологічні аспекти формування професійної майстерності і престижність діяльності вчителя фізичного виховання.

Професійна ідентичність як засіб успішного становлення професійної майстерності спеціаліста в галузі фізичного виховання

Тема 36. Загальна психологічна характеристика спортивної діяльності

Соціальні функції спортивної діяльності. Структура спортивної діяльності. Психологічна систематика видів спорту.

Тема 37. Психологічні особливості тренувальної діяльності

Загальні психологічні особливості тренувального процесу. Психологічна напруга і перенапруга у тренувальному процесі. Психологічні умови результативності тренувань.

Тема 38. Психологічні особливості особистості тренера

Психологічні особливості діяльності тренера. Функції тренера як керівника команди. Професійно-значимі якості особистості тренера та їх характеристика. Типи тренерів-керівників у спортивній діяльності та їх психологічна характеристика. Стили керівництва тренера.

Психологічні особливості особистості тренера.

Діагностика психологічних особливостей особистості тренера.

Профілактика та подолання синдрому професійного вигорання тренера

Тема 39. Психологія особистості спортсмена

Психологічні особливості особистості спортсмена. Формування особистості спортсмена. Типологічні властивості у поведінці спортсмена. Психологічні особливості спортивної обдарованості спортсмена. Характеристика особистісних психічних якостей висококваліфікованого спортсмена. Спортивна обдарованість особистості спортсмена.

Діагностика психологічних особливостей особистості спортсмена.

Психологічні аспекти успішної професійної діяльності спортсмена.

Тренінг особистісного зростання спортсменів.

Тема 40. Психологічна підготовка спортсмена та тренера

Поняття про психологічну підготовку. Психологічні аспекти високих психічних навантажень. Психодіагностика в підготовці спортсмена. Психологія спортивного відбору. Психологічна підготовка тренера.

Тема 41. Емоції у спорті

Психологічна характеристика емоцій та їх роль у спорті. Види фундаментальних емоцій у спорті. Форми переживання емоцій спортсменами.

Психологічні особливості прояву емоцій під час занять спортом.

Діагностика особливостей емоційної сфери спортсменів.

Тема 42. Психічні стани спортсмена та способи їх регуляції

Загальна характеристика психічних станів. Передстартові й післястартові психічні стани спортсмена. Психологічний аналіз перемог і поразок у змаганнях.

Методи саморегуляції стресу в спорті. Методи регуляції стресу тренером.

Тема 43. Психологія вольової підготовки спортсмена

Вияв вольових якостей у спортсменів. Вольові зусилля у спорті. Виховання і самовиховання волі у спортсменів. Особливості рис спортивного характеру.

Діагностика особливостей вольової сфери спортсменів.

Спортивна мотивація.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Анєнкова І. П. Педагогіка. Навчальний посібник. Львів : “Новий Світ–2000”, 2024. 567 с
2. Волкова Н.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К. : Академвидав, 2017. 616с.
3. Воронова В.І. Психологія спорту. Навч. посібник. Київ: Олімпійська література, 2017. 298 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка: Підручник. Київ, Видавництво Ліра-К, 2016. 608с.
5. Іваній І.В., Сергієнко В.М. Психологія фізичного виховання та спорту: навч.-метод. посібник. Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 204 с.
6. Остополец І.Ю., Лисенко Л.М. Психологія фізичного виховання: навчальний посібник з курсу. Слов'янськ: ДДПУ. 2015. 102 с.
7. Петровська Т.В. Майстерність спортивного педагога: навчальний посібник. Київ: Олімпійська література, 2015. 184 с.
8. Практикум зі спортивної психології/І.П.Волкова. Київ: «Освіта», 2020.- 288 с.
9. Психологія фізичного виховання і спорту: опорний конспект лекцій / Розробник Бившева Л.О. Краматорськ: ДДМА. 2020. 128 с.
10. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти. К.: КДА, 2018. 400 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2017. 560 с.

Допоміжна література

1. Березюк О.С., Власенко О.М. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с.
2. Бочелюк В.Й., Черепехіна О.Я. Психологія спорту. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
3. Державний стандарт початкової освіти. (2018). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87.
4. Закон України «Про освіту». (2017). № 2145-VIII, 05.09. 2017 р
5. Концепція Нової української школи. (2016). Ухвалена рішенням колегії МОН 27. 10. 2016.
6. Левківський М. В. Історія педагогіки : навч.метод. посібник. Вид. 4те. К.: Центр уч бової літератури, 2019. 190 с.

7. Лисенко Л.Л. Спортивна психологія: навчально-метод. пос. Для студентів факультетів фіз. вихов. пед. вузів. Чернігів: Редакційно-видавничий відділ ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2011. 64 с.
8. Малихін А. О. Історія педагогіки в схемах, таблицях, ілюстраціях. Харків: ПромАрт, 2019. 324 с.
9. Нова українська школа : розвиток критичного мислення в учнів початкової школи : навчально-методичний посібник / О. І. Пошетун. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 192 с.
10. Педагогіка : Хрестоматія / Уклад. А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. К. : Знання-Прес, 2016. 700 с.
11. Педагогіка в запитаннях і відповідях : Навчальний посібник / Л.В. Кондрашова, О.А. Пермяков, ін. К. : Знання. 2016. 252 с.
12. Педагогіка. Практичний курс: підручник за кредитно-модульною технологією навчання для бакалаврів / Т.Ф. Бельчева, С.С. Ізбаш, П.В. Бельчев. Мелітополь: Видавництво Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, 2014. 304 с.
13. Психологія фізичного виховання: методичні рекомендації /Укл. Безверхня Г.В. Умань, 2013. 42 с.
14. Скрипник М. Технології використання різних методів інтерактивного навчання. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання. Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с.
15. Словник термінів і понять з дисципліни «Загальні основи педагогіки» та «Дидактика» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта» / уклад. К. І. Гоцуляк. Івано-Франківськ: ПНУ ім. Василя Стефаника, 2018. 38 с.
16. Шалар О.Г. Практикум з психології спорту: навчально-методичний посібник. Херсон: ПП Вишимирський В.С., 2015. 128 с.
17. Ягоднікова В. В. Теорія та методика виховання лідерів : навчальний посібник. Одеса : Вид-во «ВМВ», 2010. 231 с.

Інтернет- ресурси

1. <http://intellect-invest.org.ua> – Портал сучасних педагогічних ресурсів
2. <http://osvita.ua>
3. <http://pedpresa.ua>
4. <http://ukped.com>
5. <http://urok-ua.com>
6. <http://www.children.edu-ua.net> – Сайт “Діти України”
7. <http://www.ecosystema.ru/links.htm> - Сторінка, на якій представлений список корисних посилань на освітні форуми, освітні і екологічні сайти, а також інтернет-каталоги.
8. <http://www.ednu.kiev.ua> – Освітня Мережа України. Сайт представляє усі українські інформаційні ресурси, що пов'язані з освітою

- як в Україні, так і за кордоном.
9. <http://www.gnacademi.org/mason/catalog/brose.html> - Глобальна всесвітня академія
 10. <http://www.ime.edu-ua.net/> Інститут інформаційних технологій і засобів навчання АПН України
 11. <http://www.informika.ru/windows/magaz/educum/> — Інформаційний бюлетень Освіта в документах
 12. <http://www.mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України – офіційний сайт
 13. <http://www.nbuv.gov.ua/LIBRARY/> - Бібліотека ім. Вернадського
 14. www.nbuv.gov.ua.
 15. www.sportsscience.org.
 16. www.tmfv.com.ua.
 17. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws>
 18. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
 19. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний%20стандарт%20початкової%20освіти.pdf>
 20. Закон України «Про загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
 21. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
 22. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>